

Votre Programme Matmidim – Chiour **ALEPH**

Parashat Chemot – du 3 au 7 Janvier 2021

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

**« Gueder » des
Birkot Hanéhénin**

Cette semaine, nous continuerons l'étude des Birkot Hanéhénin. Nous nous pencherons plus précisément sur **le Gueder de la Mitsva**, c'est-à-dire la définition de ses caractéristiques. Nous devons savoir si ces Brah'ot ont un Gueder de Mitsva positive, celle de louer Hachem pour pouvoir consommer un aliment ; ou bien un Gueder de solution pour éviter une Mitsva négative, l'interdit de manger sans Brah'a.

Pour cela, nous étudierons plusieurs lois, sans trop approfondir, mais plutôt avec cette grille de lecture, afin de nous concentrer sur la définition du Gueder.

L'implication Halah'a se retrouve plusieurs fois dans les décisionnaires, notamment pour savoir si l'on peut consommer un aliment lorsqu'on a une impossibilité de réciter la Brah'a.

Pour commencer cette nouvelle Souguia il est nécessaire de reprendre rapidement ce qui a été dit dans la Guemarra de la semaine dernière concernant la source des Birkot Hanéhénin (Brah'ot 35a)

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אפשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי' תן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי' אלהינו ואלהי אבותינו, ששמתי חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמתי חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du Dimanche

1. Le Din de Safeq Brah'ot dans les Birkot Hanéhénin

(Pouvoir formuler une Bénédiction de Consommation lorsque l'on a un doute)

Commençons tout d'abord par comprendre la différence d'opinion entre Rachi et le Maharsha concernant l'interdit de consommer sans Brah'a, qui pourrait bien s'expliquer par une Mah'loket dans le Gueder.

לה: כיצד מברכין פרק שישי ברכות

רש"י

גוזל להקב"ה. את זרכתו: ונכנס ישראל. שכשחטאו הפירות לוקין: אין פשע. ולפי שהוא מיקל רואים האחרים ולמדו ממנו לעשות כן ליהנות מן העולם בלא זרכה ולכך נקרא זה המיקל חזר לאיש משחית: לירבעם בן נבט. שחטא והחטיא את ישראל כך הוא חוטא ומחטיא: בזמן שעושין רלונו. הדגן

כאן לאחר ברכה א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה ונכנסת ישראל שנא' גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא להקב"ה שנא' הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנא' שמע בני מוסר אביך ואל תמוש תורת אמך מאי חבר הוא לאיש משחית א"ר חנינא בר פפא חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים: ר' חנינא בר

מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף לה עמוד א

ל"ק כאן קודם ברכה כו'. וענינו כי הכל ברא לכבודו ליתן לו כבוד מעין ברכתיו אבל ליהנות בלא ברכה אין כאן כבודו ועדיין שלו הוא ומה שפירש"י גבי כאלו גזול להקב"ה את ברכתיו כו' א"צ אלא גזול ממש להקב"ה אותו דבר שאוכל ונהנה ממנו דקודם הברכה שלו הוא ולגבי כנ"י צריך לפרש כן שגזול ברכתן שהפירות לוקין כפירש"י [...].

Les mots du jour à apprendre :

Profite	נִהְנֶה
Vole (dérober)	גִזַּל
Il pense	קִסְבָּר

Programme du Lundi

Etudier la Guemarra suivante et le Rachi TRES brièvement, l'essentiel étant ce qui est dit dans Tosfot. Comment Rabi Akiva Eigner explique-t-il Tosfot dans son Guilyon Hachas ?

מאימתי פרק ראשון ברכות י.ב.

פשיטא יהיכא דקא נקיט כסא דחמרא בידיה וקסבר דשכרא הוא ופתח ומברך אדעתא דשכרא וסיים בדחמרא יצא דאי נמי אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא דהא תנן על כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא אלא היכא דקא נקיט כסא דשכרא בידיה וקסבר דחמרא הוא (א) פתח וברך אדעתא דחמרא וסיים בדשכרא מאי בתר עיקר ברכה אזלינן או בתר חתימה אזלינן ת"ש ישחרית פתח ביוצר

רש"י

עכו"ם ט': פתח בדשכרא וסיים בדחמרא. תחלת הברכה אמר ע"מ שהכל וכיון שהגיע למלך העולם נזכר שהוא יין ואמר פרי הגפן פשיטא לן דינא דהא אפילו סיים כל הברכה כדעת פתיחתה ואמר שהכל יצא על היין דתנן וכו': אלא קא מציעא לן פתח אדעתא דחמרא כדי לסיים בפה"ג וכשהגיע למלך העולם נזכר שהוא שכר וסיים שהכל מהו: נסר עיקר ברכה אזלינן. ועיקר ברכה אדעתא דין נאמרה והו' כמו שסיים ביין ואין ברכה היין מוציאה ידי ברכת שכר שאין השכר מן הגפן: פתח ביוצר

תוס'

שהיה שכר סיים שהכל: לא לאתוויי נהמא. ופירש רב אלפס השתא דלא אפשיטא בעיין אזלינן לקולא ואפילו פתח בחמרא וסיים בשכרא יצא. ור"י הי' אומר ל' לחומרא דלריך לברך פעם אחרת. ומיהו היה אומר ר"ח אם היה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לא כו' לחומרא כו' ולא שייך הכא לומר ספק ברכות לקולא [ובמג"א סימן ר"ט ס"ק ג' הקשה כן] דכבר כתב הרש"א בפסקים קב ע"א צ"ל רש"י ד"ה להודיעך כחו. דל"ש כן אלא בברכת המזות דהברכות אינן מעכבות. אבל בברכת הנהנין אסור לאכול בלא ברכה ע"ש. ולא הו' כאן חשש ברכה לבטלה. דאם לא יברך יהא אסור לו לשמות. אח"כ ראיתי באבן העזר (סימן רי"ד) ש"כ מסביר דנפשיה ולא הביא דברי הרש"א. ועי' מ"ש לקמן (מ"ט ע"ב) בתוס' ד"ה ר"מ: בא"ד שאמר

Les mots du jour à apprendre :

Vin	חמרא
Alcool	שכרא
On va	אזלינן

Programme du Mardi

Une autre façon d'expliquer Tosfot :

Comment comprenez-vous l'explication du Kolbo sur Tosfot ?

ספר כלבו סימן כד

וכתב הרב בעל התוספות ז"ל דכיון דברכת הנאה לפניו אסמכוה רבנן אקרא דקדש הלולים כמו שאמרו רז"ל אסור ליהנות מן העולם בלא ברכה וכל הנהנה בלא ברכה כאלו נהנה מקדשי שמים משום לה' הארץ ומלואה, כיון שכן האי מאן דמספקא ליה אם בריך אם לא בריך ועדיין הוא אוכל, חוזר ומברך, וכל שכן שכח ולא בריך דחוזר ומברך, ואפילו בהנאה פחות מכזית צריך לברך לפניו, ספק בריך לאחריו ספק לא בריך לאחריו, בכל ז' המינין שהן מן התורה חוזר ומברך, אבל בשאר המינין אינו חוזר ומברך, נשלמו הלכות ברכות הנהנין ת"ל

Comment la Halah'a est-elle fixée ?

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רט סעיף ג

כל הברכות אם נסתפק אם בריך אם לאו, אינו מברך לא בתחלה ולא בסוף, חוץ מבה"מ מפני שהוא של תורה

שם הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קסז סעיף ט

אם הוא מסופק אם בריך המוציא אם לאו, אינו חוזר ומברך

משנה ברורה סימן קסז ס"ק מט

מט) אינו חוזר ומברך - כשיאכל עוד דברכת המוציא אינו אלא מדרבנן וספיקא לקולא ומטעם זה אפילו אם ירצה להחמיר ולברך ג"כ אינו רשאי משום ברכה שאינה צריכה מיהו אם נזדמן לפניו במסיבתו אחד שרוצה לאכול פת נכון שיוציאו בברכת המוציא

Les mots du jour à apprendre :

Allègement (dans la loi)	קָלָא
Rigueur (dans la loi)	חומרא
A eu un doute	נסתפק

Programme du Mercredi

A présent nous allons étudier plusieurs Halah'ot qui pourraient nous indiquer quel est le Gueder des Birkot Hanéhénin. Tentez de faire vos conclusions à chaque Halah'a.

2. Din du Onen

Le Onen est une personne endeuillée qui n'a pas encore pu enterrer le défunt et de ce fait est exempt de certaines lois.

משנה מסכת ברכות פרק ג משנה א

מי שמתו מוטל לפניו פטור מקריאת שמע מן התפלה ומן התפילין

פתחי תשובה יורה דעה סימן שמא ס"ק ד

ואינו מברך ברכת המוציא [...] ראיתי בספר בר"י אות ה' שכתב דפשיטא ליה דאון חייב בנט"י דנט"י הוי משום גזירה משום סרך תרומה ולפ"ז דהוי גזירה דרבנן אין ספק דחייב דכולהו לאוין מדאורייתא ודרבנן האון חייב

3. Din du Baal Kéri

משנה מסכת ברכות פרק ג משנה ד

בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריה ועל המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו ר' יהודה אומר מברך לפניהם ולאחריהם

4. Din de l'ouvrier envers son employeur

היה קורא פרק שני ברכות
 מ.ז. →
 ולא קשיא כ"אן בעושין בשכרן כאן בעושין בסעודתן והתניא הפועלים
 שהיו עושים מלאכה אצל בעל הבית קורין ק"ש ומתפללין ואוכלין פתן
 ואין מברכים לפניו |

Les mots du jour à apprendre :

Endeuillé (avant l'enterrement)	און
Ouvrier	פועל
A oublié	שכח

Programme du Jeudi

5. Din de celui qui a inséré un aliment dans sa bouche sans faire sa bénédiction

שולחן ערוך אורח חיים סימן קעב סעיף א

שכח והכניס משקין לתוך פיו בלא ברכה, בולען ואינו מברך עליהם ברכה ראשונה. הגה: וי"א דמברך עליהם, וכן נראה עיקר

6. Consommation dans un endroit impropre

משנה ברורה סימן סב סעיף ד' ס"ק ט

ט) שלא יהא וכו' - ואם המקום ההוא מטונף לגמרי לא יהרהר נוסח קריאת שמע או הברכה רק יחשוב בלבו שמחוייב ואינו יכול לקיים ויצטער על זה וד' יראה ללבב ליתן לו שכר המחשבה כיון שהוא אנוס. ונראה פשוט דהשותין בבית המרחץ שלא כדין עושין דהרי שם אסור אפילו ההרהור ואינו אנוס לשתיה זו ועיין לקמן בסימן פ"ד מה שאכתוב שם בשם הפרי מגדים בענין זה

ביאור הלכה סימן סב סעיף ד"ה שלא יהא

[...] ובאמת לענ"ד דבר זה פשוט מאוד דאין להתיר משום שהוא אנוס על הברכה שאינו יכול לברך דזה היה שייך לומר רק אם היו אומרים חז"ל דהוא מצוה לברך ובאמת הלא אחז"ל ברכות דף ל"ה דאסור להנות בלי ברכה וכעין זה מוכח ממ"א בסימן י"ג עי"ש ולבד זה הלא יכול לצאת מהמרחץ ולברך ולשתות או עכ"פ לכנוס בבית אמצעי של המרחץ ויהרהר שם הברכה

Les mots du jour à apprendre :

A fait entrer	הכניס
Nourriture	אכל
Bouche	פה

Bon Limoud sur Matmidim !